

Het belang van de sociale economie

De provincie West-Vlaanderen heeft veel aandacht voor de sociale economie, die ook in onze provincie een steeds groter aandeel krijgt. Ze stelt steeds meer mensen te werk en één op de vier reguliere ondernemingen uit de sterke West-Vlaamse clusters werkt samen met een zogenoemd maatwerkbedrijf. De vroegere sociale en beschutte werkplaatsen zijn dan ook volwaardige bedrijven, weliswaar met een specifieke focus. De verhalen van het maatwerkbedrijf Arcotec en machinebouwer Pattyn tonen aan dat waar de sociale en de reguliere economie elkaar ontmoeten, beide partijen er beter van worden.

'HARTELIJKE ECONOMIE' WORDT EEN STEEDS BELANGRIJKERE NICHE

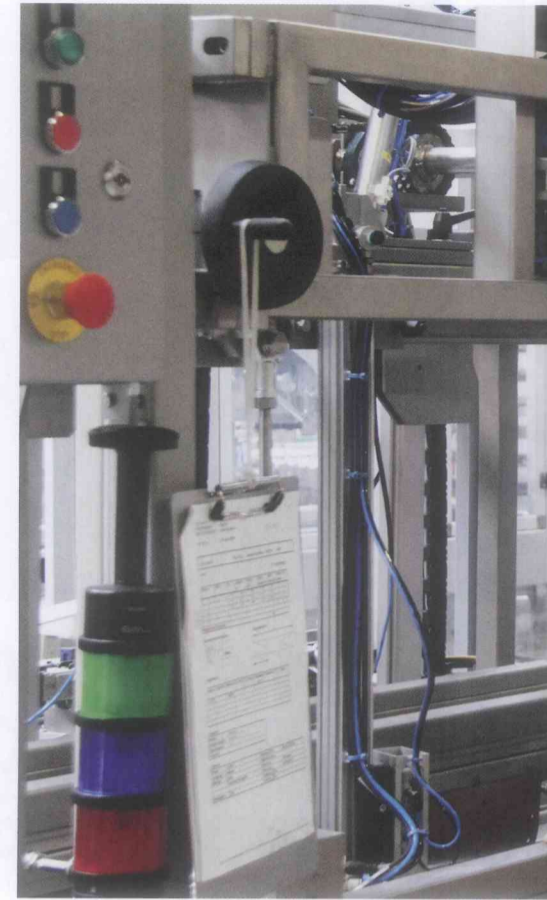
Het belang van de sociale economie wordt nu meer dan ooit gehonoreerd door het nieuwe Vlaamse Maatwerkdecreet dat sinds begin april in voege is en waarmee onder meer komaf wordt gemaakt met het onderscheid tussen sociale en beschutte werkplaatsen. Die gaan voortaan samen door het leven als maatwerkbedrijven. "Het nieuwe decreet is ook een erkenning voor wat wij eigenlijk al jaren doen", zegt Geert Grillet, algemeen directeur van de maatwerkbedrijven Arcotec uit Brugge en Loca Labora uit Beernem. "We waren altijd al maatschappelijk betrokken ondernemers. Zoals eender welk traditioneel bedrijf hanteren wij een professionele bedrijfsvoering met alles erop en eraan. We zijn onderworpen aan dezelfde economische wetmatigheden en kennen dezelfde uitdagingen. Anderzijds is er natuurlijk onze specifieke maatschappelijke opdracht, namelijk mensen met de grootste afstand tot de traditionele arbeidsmarkt tewerkstellen. In deze specialisatie mogen maatwerkbedrijven zich ook echte professionals noemen, met onder meer een grote kennis van lean en een aangepaste werkorganisatie. Die expertise hebben wij al sinds jaar en dag, gewoon

omdat het creëren van de juiste context voor de juiste medewerker bij ons een absolute noodzaak is."

Kortom, als je het zo bekijkt, zijn er – behalve dan de maatwerkgerichte aanpak van medewerkers – weinig verschillen tussen de sociale en de reguliere economie, en zijn maatwerkbedrijven eigenlijk een specifieke niche in de economie. Een niche, zo blijkt, die steeds meer naar economische waarde wordt geschat, en waarvan het belang nu wel voor iedereen duidelijk mag zijn (zie kader). "Daar is een hele evolutie aan voorafgegaan," merkt Geert Grillet op. "Historisch gezien zijn beschutte werkplaatsen gegroeid vanuit de zorgsector. Hoewel we al jaren onder het Vlaams departement Werk vallen, blijven sommige mensen met het compleet onterechte beeld zitten van een beschutte werkplaats als bezigheidsinstelling."

Doorstromen via enclaves

Wat Geert Grillet betreft, kunnen reguliere en maatwerkbedrijven niet alleen prima samenwerken maar ook veel van elkaar leren. "Hoe meer we elkaar verstaan

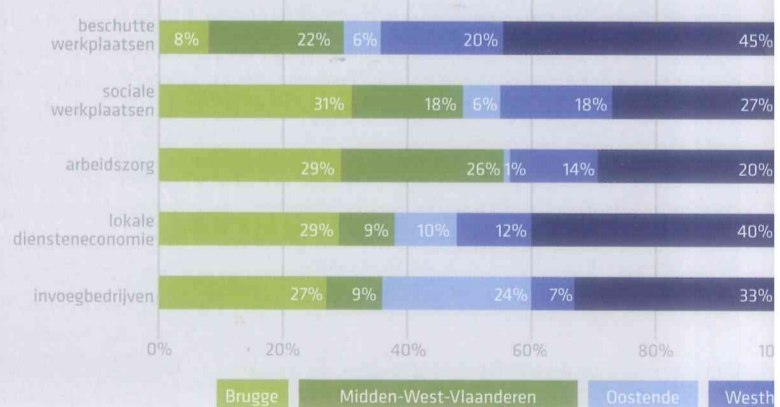
en begrip tonen voor elkaars eigenheid, hoe beter het is voor onze medewerkers om te kunnen doorstromen." Want die doorstroming van mensen met een beperking naar een regulier bedrijf is één van de kernpunten van het Vlaams Maatwerkdecreet. Dat kan op verschillende manieren. "Nemen we bijvoorbeeld de enclavewerking waarbij werknemers van maatwerkbedrijven onder begeleiding aan de slag kunnen bij een regulier bedrijf", legt Geert Grillet uit. "Dat is één van de meest interessante concepten om de afstand met de reguliere arbeidsmarkt gevoelig te verkleinen en die nu met het nieuwe decreet extra aandacht krijgen. Enclaves bestaan al langer en met veel succes, op voorwaarde dat je ze met het partnerbedrijf goed voorbereidt en organiseert, en dat de werkprocessen duidelijk gedefinieerd zijn. Bij succesvolle enclaves merk je niet wie op de payroll staat van het bedrijf en wie formeel in dienst is van het maatwerkbedrijf. Onze enclavemedewerkers maken in hun perceptie gewoon deel uit van een regulier bedrijf, en dat is voor hen de hoogste vorm van erkenning."

West-Vlaamse sociale economie heeft grote toegevoegde waarde

De POM West-Vlaanderen stelde onlangs de tewerkstellingscijfers van kansengroepen in de West-Vlaamse sociale economie voor. In 2013 waren daarin 12.559 mensen aan de slag; pakweg evenveel als in de textiel- of voedingssector. De 28 West-Vlaamse maatwerkbedrijven, die onder de koepel 4Werk nauw samenwerken zijn met 5.680 medewerkers goed voor 45,2% van die tewerkstelling (op Vlaams niveau is dat slechts 35,8%). Met deze cijfers kan West-Vlaanderen uitpakken met een aandeel van net geen 20% in de hele Vlaamse sociale economie.

Bovendien werkt vandaag één op vier West-Vlaamse industriële ondernemingen uit de clusters Nieuwe materialen, Mechatronica & machinebouw, Voeding en Blue Energy op de één of andere manier samen met een maatwerkbedrijf. 12% van de tewerkstelling van de ex-beschutte werkplaatsen gebeurt op de werkvloer van een regulier bedrijf, via enclaves.

Tewerkstelling van kansengroepen in de 5 werkvormen van sociale economie naar regio

PASCAL DEVOLDER

“ZONDER EEN NAUWE BEGELEIDING VANUIT HET MAATWERKBEDRIJF IS HET ALS ONDERNEMING NIET EVIDENT OM MENSEN MET EEN BEPERKING IN DIENST TE NEMEN.”

Want laat het duidelijk zijn dat enclaves geen vorm van interimwerk zijn. “We gaan altijd een stabiele, lange-termijnrelatie aan met de partneronderneming”, zegt Geert Grillet.

Enclaves zijn één van de voorbeelden van het hele inclusieverhaal en hoe de sociale economie een belangrijke factor is in de hele economie. Een andere, al even belangrijke vorm van inclusie is om binnen het

maatwerkbedrijf zelf een geheel eigen activiteit te ontwikkelen voor de gewone markt, naast de gekende toeleveringsactiviteiten voor traditionele bedrijven. Geert Grillet: “Zo zijn wij nu twee jaar bezig met een eigen huismerk handgepelde garnalen, NorthSea Deluxe, waarbij we de hele keten zelf beheren. Vorig jaar hebben wij 4,5 ton in de markt gezet; nu zitten we aan een dubbel zo hoog ritme. En binnenkort starten we onder de merknaam Greenfox Belgium met de renovatie van TL-armaturen.”

“Als ik naar onze eigen niche kijk, hebben we de voorbije jaren een hele professionalisering doorgevoerd”, vervolgt Geert Grillet. “De meeste ex-sociale en beschutte werkplaatsen zijn groot geworden door onderaannemingsactiviteiten en hoewel ons DNA nog steeds hetzelfde is, zien we dat maatwerkbedrijven steeds meer hun eigen rol schrijven en dus ook vaker met eigen producten en diensten naar buiten komen. In dezelfde professionaliseringsgolf zijn bedrijfsleiders uit klassieke ondernemingen, ook steeds meer deel gaan uitmaken van onze raden van bestuur. Mijn ambitie, en die van veel van mijn collega's, is om mettertijd ook met onze expertise in hun raden van bestuur te kunnen gaan zetelen. Dan is de wisselwerking compleet.”

Pattyn uit Brugge werkt al langer nauw samen met Arcotec. Het bedrijf startte als producent van verpakkingsmachines, voornamelijk voor klein snoepgoed, maar ging zich gaandeweg specialiseren in de niche markt van industriële zak-in-doos-machines. Het is een groeiende markt waarin internationaal gezien niet zo veel spelers actief zijn en waarin Pattyn een belangrijke plaats inneemt. Voor die complexe verpakkingsketting werkt het Brugse bedrijf oplossingen op maat uit, van het engineeren tot en met het opleveren van de machines ter plekke.

“Een aantal jaar geleden begonnen we steeds meer machines te maken in roestvrij staal (RVS), dat om

een egale structuur te krijgen geparelstraald moet worden. Voor men de onderdelen kan assembleren, moeten het overtollige zand en stof en het residu in de getapte gaten gereinigd worden. Aanvankelijk deden onze productiemedewerkers dat zelf, maar we zochten naar een efficiëntere manier, te meer omdat wij ons geschoold technisch personeel om economische redenen liever inzetten voor hun kerntaak”, vertelt Production Manager Pascal Devolder. “Toen dachten we eraan om voor dat werk een beroep te doen op mensen van een beschutte werkplaats. Zo kwamen we in 2007 in contact met Arcotec. We bespraken de taakinhoud met hun methodiedienst en zijn toen vrij snel van start gegaan met een enclave hier. Voor ons was het immers geen optie om het materiaal eerst te transporteren naar Arcotec om het daar te reinigen. Die taak moest op onze werkvloer kunnen worden uitgevoerd.”

Volwaardige medewerkers

Het was, wat Pattyn betreft, de start van een winstverhaal. De eigen productiemedewerkers konden de vrijgekomen tijd besteden aan de montage van de machines en een aantal medewerkers van Arcotec kreeg een zinvolle taak binnen de muren van regulier bedrijf. “We zijn van start gegaan met een beperkte cel, waarin twee mensen drie dagen per week instonden voor het reinigen, onder de supervisie van een begeleider”, zegt Pascal Devolder. “Kort na de introductie van de enclave hebben we ook een Arcotecmedewerkster ingeschakeld in het magazijn voor logistieke taken. Vandaag zien we haar als een volwaardige magazijnmedewerkster, en dat geldt op de werkvloer ook voor de RVS-schoonmakers. Zij zijn ingebed in de structuur van ons bedrijf, dragen onze bedrijfskledij, volgen ons vakantiesysteem, worden uitgenodigd op de bedrijfs-evenementen enzovoort.”

Door de groei die Pattyn doormaakt, is ook de enclaverwerking sinds begin mei uitgebreid. De Arcotecmedewerkers zijn er nu de hele werkweek aan de slag. “Bovendien denken we eraan om ze binnen hun cel ook kleinere montagetaken te laten uitvoeren”, zegt Pascal Devolder. “Ook dat proces zal verlopen in nauwe samenwerking met de methodiedienst van Arcotec. Het gaat om mensen die extra sturing nodig hebben, maar dankzij de goede begeleiding vanuit de maatwerkplaats weet je als bedrijf dat ze hun taken goed zullen uitvoeren. Zonder een dergelijke begeleiding is het als onderneming niet evident om mensen met een beperking in dienst te nemen, hoewel we er zelf wel enkelen op de payroll hebben. Ik denk dat een dergelijke enclaverwerking het hoogst haalbare is om tot de inclusie en integratie van mensen met een grote fysieke of mentale beperking in een regulier bedrijf te komen.”

Voor Pattyn is de Arcotec-enclave economisch gezien een interessante oplossing, maar ook de sociale dimensie wordt door het bedrijf naar waarde geschat. “Wanneer de reguliere en sociale economie elkaar ontmoeten, is dat wat ons betreft verrijkend”, zegt Pascal Devolder. (JD)

